

Neuvottelujen käynnistäminen Itä-Suomen suomalais-venäläisen säätiön kanssa Itä-Suomen koulun jatkosta

KH 15.01.2024 § 5
87/00.04.02/2024

Itä-Suomen koulu toimii Imatralla, Joensuussa ja Lappeenrannassa. Koulua ylläpitää Itä-Suomen suomalais-venäläisen koulun säätiö, joka on perustettu Imatran, Joensuun ja Lappeenrannan kaupunkien yhteisellä päätöksellä. Kaupungit allekirjoittivat säädekirjan marras-joulukuussa 1996 ja säätiö sai patentti- ja rekisterihallitukselta perustamisluvan 11.2.1997. Samana vuonna koulu sai perustamisluvan opetusministeriöltä. Koulun toiminta käynnistyi vuonna 1998. Koulun perustaminen on aikanaan tukenut osaltaan kaupunkien kouluverkon kehitystä.

Kouluverkkoon merkittävimmin vaikuttava lasten määrän kehitys on muuttunut voimakkaasti 2010-luvulta alkaen. Lasten määrä on kääntynyt laskuun alentuneen syntyvyyden seurauksena. Muutos on valtakunnallinen. Kouluverkko on nopean muutoksen edessä pienten ikäluokkien tullessa esi- ja perusopetusikään. Imatralla, Joensuussa ja Lappeenrannassa syntyneiden määrä on laskenut vuosien 2010–2022 aikana muun maan tavoin.

TAULUKKO: Syntyvyys 2015 – 2022, ennuste 2023 (Joensuun kohdalla toteuma)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 E
Imatra	211	173	187	169	137	153	130	131	130
Joensuu	739	689	664	634	556	598	613	576	493
Lappeenranta	689	624	613	524	521	479	510	506	450

Vuoden 2023 osalta syntyvyys tulee olemaan historian matalimmalla tasolla. Syntyvyyden laskuun on monia syitä ja käytännössä niihin ei ole mahdollista vaikuttaa kuntien toimenpiteillä. Käynnissä on laaja yhteiskunnallinen muutos ja kuntien on suhteutettava palveluverkon laajuus muuttuneeseen tilanteeseen.

Lasten määrän väheneminen johtaa Joensuussa palveluverkkotarkasteluihin vuoden 2024 aikana. Lappeenrannassa tarkastelu on prosessissa 2023-2024. Myös Imatran lapsimäärä laskee samassa suhteessa. Toimenpiteet palveluverkon suhteen ovat tarpeellisia taloudellisen tasapainon ylläpitämiseksi. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden keskeisin määräytymisperuste on kunnan ikärakenne. Sote-palveluiden rahoituksen siirryttyä valtiolle määräytyvät ikäryhmien mukaan tulevat valtionosuudet lähes yksinomaan 0–15-vuotiaiden määrän mukaan. Valtionosuus on keskimäärin runsaat 9.000 euroa lasta kohden. Koska kaupunkien tulorahoitus väistämättä pienenee edellä kuvatusti, on kaupunkien sopeutettava palvelujen järjestämisen kustannukset vastaamaan alentunutta rahoitustasoa.

Lasten määrän väheneminen tarkoittaa tulevina vuosina vähäisempää toimitilojen tarvetta palvelutuotannossa. Lasten määrä vähenee kaikissa kaupungeissa ja käytännössä kaikissa kaupunginosissa. Aiempiin palveluverkkotarkasteluihin nähden poikkeavaa on muutosten voimakas kohdentuminen myös kaupunkien keskusta-alueille. Esimerkiksi Lappeenrannassa peruskoululaisten ja lukiolaisten vähenemä kaupunkialueella on noin 1.500 oppilasta vuoteen 2036 mennessä ja vähenemästä suurin osa tapahtuu 2020-luvulla. Tämä johtaa merkittäviin palveluverkkomuutoksiin kaupungin keskustassa. Joensuussa perusopetusikäisten määrä laskee ennusteiden mukaan vuoteen 2030 mennessä n. 900 oppilaalla.

Itä-Suomen koulu on otettu mukaan palveluverkkotarkasteluihin, koska se on perustettu kaupunkien yhteisen tahtotilan perusteella ja toimintaa hallinnoi kaupunkien yhdessä perustama säätiö. Koulu on nähtävissä eräänlaisena kaupungin palvelujen jatkeena. Koulun oppilaat tulevat kaupungin omien koulujen oppilaaksiottoalueilta sekä lähikunnista. Itä-Suomen koulu tulee myös kohtaamaan oppilasmäärän supistumisen lapsimäärän vähetessä.

Oppilaaksiottoalueiden oppilaspohtja pienenee merkittävästi jo syksystä 2024 alkaen. Kaupungit joutuvat lakkauttamaan ja yhdistelemään kouluja, jotta edelleen ylläpidettävissä kouluissa on talouden näkökulmasta kestävä määrä oppilaita. Itä-Suomen koulussa on merkittävä määrä oppilaita, joiden sijoittuminen kaupungin kouluihin täyttäisi väljeneviä kouluja ja samalla lisäisi kaupunkien resursseja. Kaupungit maksivat vuonna 2023 Itä-Suomen koululle yhteensä 3,9 miljoonaa euroa kotikuntakorvauksia (Imatra 1.226.827 euroa, Joensuu 950.215 euroa ja Lappeenranta 1.690.296 euroa). Mikäli Itä-Suomen koulun toiminta päättyisi ja oppilaat siirtyisivät kaupungin kouluihin, toisi muutos vastaavan summan lisäresurssia opetuksen järjestämiseen kaupungin kouluihin. Joensuussa merkittävä osa Itä-Suomen koulun oppilaista asuu Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulujen oppilaaksiottoalueilla. Siirtyvä resurssi tukisi oppilasmäärältään vakaamman kouluverkon ylläpitämistä.

Itä-Suomen koulun toiminnan päättymisellä olisi vaikutuksia oppilaisiin, henkilöstöön ja tiloihin. Oppilaiden siirtyminen kouluihin on toteutettavissa yksilöllisesti suunnitellen ja muutokseen tarvittava resurssi varaten. Kaupungit ovat alustavasti tarkastelleet oppilaiden sijoittamista kaupungin eri kouluihin. Mikäli Itä-Suomen koulun toiminta päättyy, on tarpeen tehdä tarkempi suunnitelma oppilaiden tarkoituksenmukaisista opetuksen järjestämiskoista sekä opetusjärjestelyistä. Opetuksen järjestämisen suunnittelussa huomioidaan Itä-Suomen koulun tuntijaon sekä opetussuunnitelman erot kuntien vastaaviin suunnitelmiin nähden. Itä-Suomen koulusta siirtyvät oppilaat voivat suorittaa kieliohjelmaa vastaanottavien koulujen kieliohjelmien mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriötä on informoitu asian valmistelusta. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan Itä-Suomen suomalais-venäläisen koulun säätiön hallitus voi hakea valtioneuvoston myöntämän opetuksen järjestämisluvan peruuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön arvion mukaan hakemuksen käsittelyaika olisi noin 1–2 kuukautta.

Itä-Suomen koulun käyttämien tilojen osalta Imatran, Joensuun ja Lappeenrannan kaupungit sitoutuvat etsimään ratkaisun tilojen jatkokäytölle niin että Itä-Suomen koululta opetuskäytöstä vapautuvat tilat eivät jää tyhjinä säätiölle ja aiheuta taloudellisia ongelmia. Kukin kaupunki sopii erikseen prosessin, jolla tila siirtyy kaupungille tai mahdollisesti kolmannelle osapuolelle.

Itä-Suomen koulun toiminnan lakkauttamista on valmisteltu yhteistyönä Imatran, Joensuun ja Lappeenrannan kaupunkien virkamiesjohdon kesken. Asian valmistelu on saanut poliittisen tuen. Kokonaisnäkemys asiassa on kaupungeissa yhtenevä. Kaupunkien opetusjärjestelyjen taloudelliset haasteet ovat niin suuret, että ne edellyttävät ratkaisujen hakemista myös Itä-Suomen koulun kautta. Joensuussa talouden sopeutusohjelmaa valmistellaan ja se valmistuu maaliskuun 2024 loppuun mennessä. Itä-Suomen koulun osalta prosessi on säätiörakenteesta johtuen erilainen kuin muun palveluverkon tarkastelussa ja siksi prosessi esitetään aloitettavaksi jo tässä vaiheessa.

Itä-Suomen suomalais-venäläisen koulun säätiön hallitusta pyydetään aloittamaan keskustelu säätiön perustaneiden kaupunkien kanssa koulutoiminnan lakkauttamisesta osana säätiön toimintaa. Lukuvuotta 2024-2025 esitetään viimeiseksi lukuvuodeksi, jolloin Itä-Suomen koulu järjestää opetusta. Säätiötä pyydetään harkitsemaan oppilaaksioton keskeyttämistä esiopetukseen ja perusopetuksen ensimmäiselle luokalle jo syksystä 2024 lukien, jolloin siirtyvien oppilaiden määrä kaupungin kouluihin vähenisi syksyllä 2025. Tämä osaltaan helpottaisi muutosta.

Valmistelija: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

käynnistää keskustelut Itä-Suomen suomalais-venäläisen koulun säätiön kanssa säätiön ylläpitämän koulun toiminnan tulevaisuudesta ja koulun asemasta liittyen kaupungin kouluverkkoratkaisuihin.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Jani Kaasinen oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.